

Mr. Visser
[Signature]

NO. : 2435/252
BIJLAGEN : een
ONDERWERP : ec.-fin. toestand in WNG
tegen einde UNTEA-periode.

HOLLANDIA, 22 april 1963.

Stamp: 29 april 1963
Handwritten: 530370/41793
Reception: wiken

Ik heb de eer Uwer Excellentie hiernaevens aan te bieden een aantekening van de hand van mijn medewerker de Heer H. A. Visser over de economisch-financiële toestand van dit gebied bij het afsluiten van de periode van het V.N.-bestuur.

Zij gelieve hieruit te ontwaren, dat de toestand sedert het wegtrekken van Nederlanders uit Nieuw-Guinea met snelle schreden achteruit is gegaan.

Het is te hopen dat de instelling van een V.N.-ontwikkelingsfonds voor West Nieuw-Guinea deze tendenz zal kunnen stuiten.

Mr. Deussen
Janne van Nkl + dkk
empies maken met best bepleiden
29/4
[Signature]

Het Hoofd van de Nederlandse Liaison Missie bij UNTEA,

[Signature]

L. J. Goedhart

Aan: Zijne Excellentie de Minister van Buitenlandse Zaken
's - G r a v e n h a g e .

cc. Binnenlandse Zaken ←
Financiën

AANTEKENING nopens de economisch-financiële toestand in West Nieuw-Guinea tegen het einde van de UNTEA periode.

Aan het einde van het UNTEA bewind over West Nieuw-Guinea lijkt het dienstig een korte schets te geven van de economisch-financiële situatie van dit gebied.

Economisch gezien is de UNTEA periode een tijd van stilstand en in vele gevallen een van achteruitgang geweest. Het wegtrekken van het overgrote deel der Nederlandse ambtenaren en particuliere landbouwers heeft voor de agrarische ontwikkeling hier te lande een vacuum geschapen, dat sindsdien niet is opgevuld. De met moeite opgezette proef- en bevolkingsaanplantingen van overjarige gewassen worden bij gebrek aan toezicht en voorlichting verwaarloosd. De agrarische research staat praktisch stil; nieuwe onderzoeken zijn nog niet ter hand genomen.

Het voor dit land vrij ambitieuze rubberwegenproject in het Moejoe-gebied is in vergetelheid terugg gevallen. De reeds in de laatste maanden van het Nederlandse bewind optredende achteruitgang als gevolg van de infiltraties en de verwarrende politieke situatie heeft zich tijdens de UNTEA periode in versterkte mate voortgezet.

De nieuwe Indonesische ambtenaren missen over het algemeen de deskundigheid van hun Nederlandse collega's en hebben een aanzienlijk langere tijd nodig om zich in te werken in de problemen van land en volk.

De agrarische ontwikkeling is door bovengenoemde factoren abrupt tot stilstand gekomen. De optredende achteruitgang manifesteert zich in de steeds dalende export van landbouwproducten, de slechter wordende groenten en fruitvoorziening en het dalende aanbod van verse landbouw- en veeteeltproducten, zoals eieren en vlees.

Op bosbouwterrein is de situatie wellicht nog ongunstiger. Van de particulieren, welke hier te lande werkzaam waren op het terrein der houtexploitatie is alleen de concessie op Poeloe Adi nog in bedrijf. De bosbouwkernelprojecten draaien gedeeltelijk op halve kracht of staan helemaal stil (Bosnik). Op exploratie gebied liggen de werkzaamheden vrijwel geheel stil.

Met het verdwijnen van de laatste Nederlandse geologen e.d.

is het mijnbouwkundig onderzoek geheel stopgezet en tot nu toe niet opnieuw ter hand genomen.

Het met veel zorg en toewijding opgekweekte kasplantje der economische ontwikkeling heeft door deze situatie al een geduchte knak gekregen. Het is de vraag of zelfs een zeer goede verzorging het op korte termijn de oude kracht weer zou kunnen hergeven. Het gebrek aan deskundige krachten en organisatievermogen en het reeds thans aan de dag tredende gebrek aan toewijding van de uitgezonden Indonesische krachten doen echter het ergste voor de toekomst vrezen.

De werkgelegenheid is door het plotseling stopzetten van de in uitvoering zijnde defensiewerken en het uitvallen van enkele Nederlandse aannemingsmaatschappijen in oktober 1962 aanzienlijk gedaald. Met kunst en vliegwerk heeft de UNTEA getracht aan de werkeloosheid een einde te maken. Gedeeltelijk door het voortzetten en afronden van reeds onder het Nederlands bewind aangevangen investeringswerken, zoals de steiger te Biak, het Nieuw-Guinea-Raadsgebouw, het Hof van Justitie, het Agrarisch Proefstation te Manokwari en diverse kleinere objecten, gedeeltelijk door het doen uitvoeren van weinig zinvol reliefwerk. Naarmate vorengenomde objecten gereed komen, zal door gebrek aan verdere nieuwbouw-projecten de werkgelegenheid verder teruglopen.

De Papoeabevolking heeft gedeeltelijk de dreigende werkeloosheid afgewend door zich terug te trekken op de oude haardsteden en het leven van weleer te hervatten. Bij een verdere achteruitgang der werkgelegenheid - mede veroorzaakt door de liquidatie van een groot gedeelte van de productiecapaciteit van het bouwapparaat - zal ongetwijfeld in de toekomst een toenemende verarming van het arbeidersbestand optreden gepaard gaande met een toeneming van het stadsproletariaat met alle uitwassen van dien. Het valt te hopen, dat de totstandkoming van een speciaal ontwikkelingsfonds voor West Nieuw-Guinea deze ontwikkeling zal kunnen stuiten.

Op monetair gebied valt een lichte inflatorische tendenz te bespeuren. Het prijsniveau is sinds de bestuursoverdracht op 1 oktober 1962 geleidelijk gestegen. Dat de inflatie binnen redelijke

grenzen is kunnen blijven kan voor een groot gedeelte worden toegeschreven aan de vrije convertibiliteit van de NG-gulden en aan het feit, dat de overtollige koopkracht zich heeft kunnen richten op de markt van tweedehandsgoederen, ontstaan door het vertrek der Nederlanders. De winkelvoorraden zijn echter aanzienlijk geslonken, de markt van tweedehandsgoederen raakt zo langzamerhand uitgeput. Het valt te voorzien, dat het thans nog bestaande evenwicht tussen geld en goederen in de naaste toekomst zal worden verbroken en dat een aanzienlijke geldontwaarding zal optreden.

Het vertrouwen in de NG-gulden is door de vrije convertibiliteit daarvan tot nu toe kunnen worden gehandhaafd. Nu deze gulden binnenkort zal worden vervangen door een speciale Irian Barat roepiah, waarvan de waarde nog niet vaststaat, terwijl bovendien gevreesd wordt voor een stagnerende goederenvoorziening, is de reeds bestaande vlucht in goederen en convertibele buitenlandse valuta aanzienlijk toegenomen. De geldhoeveelheid in omloop op 1 oktober 1962 bedroeg f. 17,5 miljoen, deze was per 1 maart 1963 teruggelopen tot f. 15 miljoen. Schattingen voor de situatie per 1 april 1963 geven aan dat in maart reeds een verdere teruggang van ongeveer f. 2,5 miljoen heeft plaatsgevonden, terwijl diverse indicaties erop wijzen, dat deze teruggang in april in nog aanzienlijker mate zal optreden. Uiteraard speelt bij het vorenstaande de liquidatie van Nederlandse bedrijven en de daaruit voortvloeiende kapitaalvlucht een belangrijke rol.

De UNTEA tracht momenteel deze ontwikkeling te stuiten door een aanzienlijke aanvulling der voorraden. Met deze actie is men echter laat gestart, terwijl men in zee moet gaan met een nog niet ingeschoten en gebrekkig functionerende Indonesische importmaatschappij, Irian Bhakti.

Al met al zal er wel niet aaf kunnen worden ontkomen, dat een aanzienlijke geldontwaarding in de naaste toekomst zal optreden en een daarmee gepaard gaande verarming van de Papoea-bevolking. De bevolking reageert op dit alles door in vele gevallen over te gaan tot de aanschaffing van goederen met duurzaam nut, maar ook tot het aankopen van alle goederen en zaken die van hun gading zijn. In dit verband is het opmerkelijk, dat de verkoop van sterke drank aan de bevolking een veelvoud bedraagt van dat onder het Nederlandse bewind. In het algemeen kan geconstateerd worden, dat de bevolking zijn

aankopen richt op veelal voor hen luxe goederen, zoals motorvoertuigen, bedden, ijskasten e.d. Het valt te betreuren, dat door het geven van enige voorlichting terzake niet is getracht hun aandacht te richten op het verkrijgen van duurzame productiegoederen. In coöperatief verband zou het zeer goed mogelijk zijn geweest tot overname van allerlei kleine en middelgrote Nederlandse bedrijfjes over te gaan welke in de toekomst baten zouden hebben kunnen afwerpen. Thans heeft het overgrote deel van de koopkracht zich geworpen op de verwerving van goederen van weinig of geen waarde voor de toekomst.

In Papea-kringen bestaat weinig vertrouwen in de toekomstige economische mogelijkheden. Allerwegen is men bezig met het aanleggen van bevolkingstuinen teneinde het hoofd te kunnen bieden aan eventuele moeilijkheden in de voedselvoorziening in de toekomst. Illustratief in dit opzicht is tenslotte het feit dat het politieapparaat in het binnenland nauwelijks tijd meer kan vinden voor de normale patrouillegang, aangezien men het te druk heeft met de aanleg van zijn voedseltuintjes.

Hollandia, 19 april 1963.

M. J.
H. A. Visser